

Jakub Bornio, Aleksandra Poznar

Oficjalna wizyta premiera Węgier Viktora Orbána w Rosji

5 lipca premier Węgier Viktor Orbán oraz przedstawiciele węgierskiego rządu odbyli oficjalną wizytę w Rosji, gdzie spotkali się z prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Podczas oficjalnej części spotkania rozmawiano zarówno o bilateralnych relacjach węgiersko-rosyjskich, jak i sytuacji międzynarodowej. V. Orbán, choć formalnie nie posiadał kompetencji, aby reprezentować całą Unię Europejską, podkreślał rolę Węgier jako państwa, które przewodniczy Radzie Unii Europejskiej (RUE) i podejmuje realne kroki w kierunku osiągnięcia pokoju. Wizyta w Moskwie miała miejsce zaledwie kilka dni po pierwszej od 12 lat wizycie V. Orbána w Kijowie.

Organizacja i przebieg spotkania. Decyzja o wizycie w Moskwie zapadła podczas pobytu V. Orbána w Kijowie. Już wtedy premier zlecił zorganizowanie spotkania ministrowi spraw zagranicznych Péterowi Szijjártó¹, który przeprowadził rozmowę telefoniczną ze swoim rosyjskim odpowiednikiem Siergiejem Ławrowem. Stronie węgierskiej zależało na zachowaniu wizyty w tajemnicy, dlatego komunikat o rozmowie, który pojawił się zaraz po niej na stronie MSZ Rosji, został szybko usunięty (zapewne na prośbę Węgier), by ponownie pojawić się dzień później. Publiczna część spotkania w Moskwie odbyła się w formie transmitowanej online konsultacji pomiędzy V. Orbánem i W. Putinem oraz przedstawicielami ich rządów. W jej trakcie wielokrotnie podkreślano dobre relacje bilateralne oraz odmienne w stosunku do innych państw zachodnich stanowisko Węgier w sprawie wojny w Ukrainie. Premier Węgier stwierdził, że „Węgry to jedno z nielicznych państw, które mogą prowadzić rozmowy i z jedną, i z drugą stroną konfliktu”, czym nawiązał bezpośrednio do swojej wizyty w Kijowie kilka dni wcześniej („Komentarze IEŚ”, nr 1159). Rzecznik Kremla Dmitrij Pieskow zapewnił za pośrednictwem telewizji Rossija 24, że „wizyta odbyła się z inicjatywy Węgier”, co jest implikacją słów V. Orbána: „pokój sam z siebie nie przyjdzie, dlatego trzeba podjąć realne działania. W czasie węgierskiego przewodnictwa w UE uczynimy pierwsze kroki w kierunku pokoju”². Oficjalne rozmowy skupiły się na planie pokojowym dla Ukrainy, warunkach zawieszenia broni oraz sytuacji gospodarczej. W. Putin podkreślił, że „oczekuje od Węgier przedstawienia ich stanowiska w sprawach węgiersko-rosyjskich, a także stanowisk europejskich partnerów, których [V. Orbán – przyp. autorów] reprezentuje”³, sugerując, że traktuje premiera Węgier jako wysłannika UE. Jak stwierdził W. Putin: „Rozumiem, że przyjechałeś tu nie tylko jako partner, ale jako przedstawiciel prezydencji UE”⁴. Chociaż V. Orbán utrzymuje, że nie reprezentował stanowiska UE⁵, to bezpośrednie odwołania do faktu sprawowania przez Węgry prezydencji w Radzie UE tworzyły właśnie takie wrażenie.

Kontekst wizyty. Spotkanie przedstawicieli rządów Węgier i Rosji odbyło się w kontekście rozpoczętej 1 lipca prezydencji Węgier w RUE („Komentarze IEŚ”, nr 1154). Premier Węgier od miesięcy podkreślał brak realnych działań UE w celu osiągnięcia pokoju. Jednocześnie na spotkaniu zwrócił się do W. Putina: „Węgry są wdzięczne, że nawet w tych warunkach [tj. wojny w Ukrainie i sankcji Zachodu – przyp. autorów] byłeś chętny mnie gościć, i muszę powiedzieć, że jest tylko kilka krajów, które są w stanie rozmawiać z obiema stronami [wojny w Ukrainie – przyp. autorów], Węgry są niestety w mniejszości”⁶. W trakcie wizyty w Moskwie towarzyszący V. Orbánowi

¹ Orbán in Moskau: Das erste Interview nach dem Putin-Gipfel, <https://www.youtube.com/watch?app=desk%20op&v=3-KbKJfPMII> [07.07.2024].

² Orbán Viktor a Kossuth Rádióban (2024. július 5.), <https://www.youtube.com/watch?v=OW2aCkk99Xs> [05.07.2024].

³ Putin Meets Orban in Kremlin to discuss the Ukraine situation, https://www.youtube.com/watch?v=VGtN_jhOw5M [05.07.2024].

⁴ Ibid.

⁵ Post z wywiadem V. Orbána, https://twitter.com/PM_ViktorOrban/status/1809116147926614478 [05.07.2024].

⁶ Putin Meets Orban in Kremlin to discuss the Ukraine situation, https://www.youtube.com/watch?v=VGtN_jhOw5M [05.07.2024].

P. Sziijártó apelował z kolei do partnerów NATO: „ostatnie dwa i pół roku pokazały, że wojna w naszym sąsiedztwie jest nierozwiązywalna na polu walki. Zawieszenie broni i rozmowy pokojowe są potrzebne jak najszybciej, aby położyć kres cierpieniu ludzi. Mamy nadzieję, że dzisiejsze spotkanie w Moskwie może przybliżyć pokój”⁷. Należy przypomnieć, że nieco ponad miesiąc wcześniej podczas swojej wizyty w Mińsku P. Sziijártó podważył jedność NATO, oskarżając partnerów o „wojenną histerię” i „dążenie do wojny” („[Komentarze IEŚ](#)”, nr 1138).

Wiadomość o wizycie V. Orbána w Moskwie trzymana była w tajemnicy nie tylko przed mediami, ale również przed partnerami europejskimi i wzbudziła wiele kontrowersji. Informacja na ten temat pojawiła się w mediach na dzień przed planowanym wylotem do Moskwy i wymusiła reakcję wysokich stanowiskiem przedstawicieli UE. Charles Michel zapewnił, że rotacyjna prezydencja UE nie ma mandatu do prowadzenia rozmów z Rosją w imieniu UE, a ponadto żadna dyskusja o Ukrainie nie odbędzie się za jej plecami⁸. Podobne oświadczenie wydał też wysoki przedstawiciel UE ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (HR) Josep Borrell⁹. Swoje krytyczne stanowiska wyrazili m.in. premier Estonii Kaja Kallas, przysłała HR, i inni premierzy państw UE. Wszyscy potępił rosyjską agresję i potwierdzili jedność z Ukrainą. Przeciwnego zdania był jedynie premier Słowacji Robert Fico, który wyraził aprobatę dla węgierskiej „misji pokojowej” do Moskwy.

Determinanty węgierskiej polityki wobec Rosji. Ze względu na położenie geograficzne w Kotlinie Panońskiej, krótką granicę z Ukrainą oraz znaczne oddalenie od linii frontu Węgry nie odczuwają zagrożenia militarnym atakiem ze strony Rosji. Co więcej, są uzależnione energetycznie od dostaw paliw kopalnych z Rosji. Import surowców energetycznych bezpośrednio warunkuje politykę Węgier wobec sankcji UE nałożonych na Rosję. Rząd V. Orbána doprowadził do wyjęcia Węgier spod zakazu importu rosyjskich surowców energetycznych, argumentując, że jako państwo bez dostępu do morza ma trudności z dywersyfikacją. Jednocześnie nie ograniczył powiązań energetycznych z Rosją, a wręcz przeciwnie – wspiera projekty infrastrukturalne ułatwiające eksport rosyjskiej ropy do Serbii („[Komentarze IEŚ](#)”, nr 807) i budowę drugiego reaktora w Paks, realizowanego przez Rosatom. Przyjęta strategia gwarantuje niskie ceny energii, które przekładają się na poparcie społeczne partii Fidesz. Gigant państwowy MOL, zajmujący się m.in. przetwórstwem rosyjskiej ropy naftowej, generuje zyski, które pozwalają zrównoważyć budżet państwa. Strategicznym podmiotem pozostaje również Bank OTP¹⁰, który część dochodów uzyskuje przez obecność na rosyjskim rynku. OTP Bank znajdował się na ukraińskiej liście firm „sponsorujących wojnę”, co było jedną z przyczyn napiętych relacji węgiersko-ukraińskich. Kolejnym determinantem jest wykorzystywanie przez V. Orbána trudnej sytuacji Ukrainy w negocjacjach z jej przedstawicielami, szczególnie w kontekście praw mniejszości. Czynnikiem rosyjski staje się w ten sposób potencjalną kartą przetargową. Co więcej, polityka V. Orbána opiera się na założeniu, że Rosji nie da się pokonać, a więc trzeba wypracować dialog¹¹. Politykę Węgier charakteryzuje również ogólna niechęć do wchodzenia w konflikty z regionalnymi potęgami oraz budowanie wielowektorowej polityki zagranicznej. Na relacje rosyjsko-węgierskie wpływ ma także polityka V. Orbána oparta na budowaniu szerokich powiązań z politykami konserwatywnymi i nieliberalnymi. Wiara w klęskę liberalizmu została przez niego najdobitniej wyartykułowana w przemówieniu z 2014 r. w rumuńskim Băile Tușnad¹², a otwarte relacje z reżimem w Rosji wpisują się w szerszy trend budowania międzynarodowej koalicji antyliberalnej.

⁷ Relacja P. Sziijártó, <https://www.facebook.com/share/p/Zp9vA7CEZZcGGvAg/> [05.07.2024].

⁸ Charles Michel, reakcja w mediach społecznościowych, <https://x.com/CharlesMichel/status/1808901878140330222> [05.07.2024].

⁹ Russia: Statement by High Representative on the visit of Prime Minister Orbán to Moscow, https://www.eeas.europa.eu/eeas/russia-statement-high-representative-visit-prime-minister-orb%C3%A1n-moscow_en?channel=eeas_press_alerts&date=2024-07-05&newsid=0&langid=en&source=mail [06.07.2024].

¹⁰ Na rosyjskim rynku działa również węgierski Gedeon Richter, ale ze względu na bezalternatywność swoich produktów jest w mniejszym stopniu podatny na rosyjski szantaż.

¹¹ Wywiad Tuckera Carlsona z V. Orbánem, <https://www.youtube.com/watch?v=FAAHY-Ftc-8> [08.07.2024].

¹² Zob. przemówienie V. Orbána <https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-25th-balvanos-summer-free-university-and-student-camp> [08.07.2024].

Komentarz

- Następujące po sobie wizyty w Kijowie i Moskwie tworzą fałszywą symetrię w postrzeganiu Ukrainy i Rosji na arenie międzynarodowej. V. Orbán kreuje, świadomie lub nie, okazję dla strony rosyjskiej do rozmycia odpowiedzialności za wojnę, a działania premiera Węgier są wykorzystywane na potrzeby rosyjskiej propagandy, aby zaprzeczać dyplomatycznej izolacji Rosji.
- Rząd Węgier forsuje „misję pokojową” i przekraczając swoje kompetencje rotacyjnej prezydencji w RUE, wprowadza priorytety państwowej polityki zagranicznej na szczebel unijny. W ramach „misji pokojowej” rząd V. Orbána spotkał się również z prezydentem Chin, spotyka się z głowami państw NATO na szczycie w Waszyngtonie i niewykluczone, że w najbliższych tygodniach odbędzie też spotkanie z Donaldem Trumpem, który według V. Orbána jest jedynym gwarantem pokoju.
- Z perspektywy V. Orbána brak konsultacji wizyty w Moskwie z UE i nazywanie W. Putina „przyjacielem” mają na celu testowanie, jak daleko sięga tolerancja sojuszników Węgier w NATO i UE. Strategia ta jest powtarzana za każdym razem, gdy V. Orbán chce osiągnąć doraźny cel polityczny. Premier Węgier ma świadomość, że ze strony państw zachodnich najpewniej nie czekają go reperkusje, dlatego będzie kontynuował swoją wielowektorową politykę pod hasłem „misji pokojowej”, której celem mają być uzyskanie korzyści w relacjach bilateralnych z partnerami takimi jak Rosja czy Chiny i budowanie poparcia wewnętrznego na Węgrzech.